

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาวิถีชีวิตของครูผู้สอนศาสนาอิสลาม สภาพปัญหาและสาเหตุแห่งปัญหาชีวิตของครูสอนศาสนาอิสลาม การประเมินตนเองของครูผู้สอนศาสนาอิสลาม และศึกษาถึงสวัสดิการสังคมของรัฐ องค์กรเอกชน และชุมชน ของครูสอนศาสนาอิสลาม

การศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ข้อมูลจากเอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การจัดสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยคัดเลือกพื้นที่ศึกษาแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ (Purposive sampling) คือ พื้นที่เมืองเลือกอำเภอขนาดใหญ่ พื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทเลือกอำเภอสะเดา และพื้นที่ชนบทเลือกอำเภอจะนะ อยู่ในจังหวัดสงขลา ซึ่งใช้กรณีศึกษาครูสอนศาสนาในโรงเรียนตาดีกา คือครูสอนศาสนาที่สอนที่มัสยิด 12 คน และครูสอนศาสนาในโรงเรียนปอเนาะที่ไม่ได้จดทะเบียน 4 คน มีกรณีศึกษารวม 16 คน นอกจากนั้นได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมุสลิมในพื้นที่ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้อีก รวม 4 คน ผลการวิจัยพบว่า

ครูสอนศาสนาทั้งหญิงและชาย มีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ เป็นชาย 9 คน หญิง 7 คน ในจำนวนนี้ ครูปอเนาะส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย มีมากที่สุดอายุ 20-29 ปี 7 คน รองลงมา 60 ปีขึ้นไป 4 คน และน้อยลงตามลำดับครูในโรงเรียนตาดีกา มีอายุน้อยกว่าครูในปอเนาะ วิทยุหนุ่มสาวมีมากกว่าวัยสูงอายุ ส่วนวัยกลางคนมีน้อย และส่วนมากของครูปอเนาะเป็นครูผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสงขลา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 3-6 จำนวน 7 คน รองลงมาคือประถมศึกษา 4 คน และระดับอนุปริญาบัตรกับไม่ได้เรียนสายสามัญกลุ่มละ 2 คน จบปริญญาตรีมีเพียง 1 คน ครูที่เป็นโสดและสมรสแล้วมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ สมรส 9 คน โสด 7 คน ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริม 10 คน นอกนั้นทำสวนยาง 6 คน รายได้ส่วนใหญ่ 500-2,500 บาทต่อเดือน จำนวน 9 คน สำหรับครูปอเนาะไม่มีรายได้จากการเป็นครูสอนศาสนา ครูสอนศาสนาในเขตเมืองมีการศึกษาสามัญสูงกว่าและมีรายได้มากกว่าในเขตกึ่งเมืองกึ่งชนบทและเขตชนบทตามลำดับ

การตัดสินใจมาทำหน้าที่ครูสอนศาสนาทั้งสองกลุ่มเกิดจากความตั้งใจที่จะเสียสละเพื่อศาสนา ทำงานรับใช้พระเจ้า โดยหวังผลตอบแทนจากพระเจ้าในโลกหน้า และไม่คิดจะเลิกเป็นครูสอนศาสนา ส่วนการประเมินตนเองนั้น ครูสอนศาสนาเห็นว่าตนเองมีสถานภาพที่ดีในสังคม ได้รับความเคารพนับถือและการยอมรับจากชุมชน ตนเองเป็นผู้ที่มีความหมายต่อผู้อื่น เพราะเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับเด็กและเยาวชน มีความหวังว่าจะได้รับสิ่งตอบแทนที่ดีจากพระเจ้าทั้งในโลกนี้และโลกหน้า เชื่อว่าตนเองมีอิทธิพลทางด้านความเชื่อทางศาสนาต่อผู้อื่น แต่ไม่คิดสร้างกลุ่มอิทธิพลเพื่อต่อรองใดๆกับใคร ความยากลำบากที่เผชิญอยู่สามารถอดทนได้ ถือเป็นภาระเสียสละตนเองเพื่อพระเจ้า วงจรของความทุกข์ยากที่มีอยู่เป็นสิ่งที่ดีเติมเต็มใจยอมรับ โดยขอความช่วยเหลือจากพระเจ้าตลอดเวลา แต่ในแง่โลกปัจจุบัน การถูกละเลย ทอดทิ้ง และไม่เหลียวแลจากรัฐ ทำให้รู้สึกเป็นคนด้อยโอกาสทางสังคม

ทางด้านการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐนั้น ครูสอนศาสนาส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึง จะมีแต่ครูตาดีกาเพียงเล็กน้อยที่ได้งบประมาณอุดหนุน ส่วนครูปอเนาะยังไม่มี การสนับสนุนใดๆจากรัฐ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า เพื่อพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมให้เข้าถึงกลุ่มครูสอนศาสนาอิสลาม รัฐต้องถือว่าครูสอนศาสนาอิสลามเป็นกลุ่มบุคคลที่ทำคุณประโยชน์ด้านการสร้างและเผยแพร่คุณธรรม ซึ่งได้รับการยอมรับนับถืออย่างสูง ว่าเป็นกลุ่มที่มีคุณค่ายิ่งต่อชุมชน ทั้งๆที่อยู่ในสภาพขัดสนด้อยฐานะทางเศรษฐกิจและด้อยโอกาสทางสังคม ซึ่งสามารถทราบและเข้าถึงปัญหาของครูสอนศาสนาได้ไม่ยาก รัฐจึงควรต้องสนับสนุนอย่างรีบด่วน ทั้งการจัดสวัสดิการและเบียดหนุนการยังชีพให้เหมาะสมและทั่วถึง รวมทั้งสนับสนุนส่งเสริมการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และวิธีการพัฒนา ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนนั้นๆ ให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น เพื่อตอบสนองนโยบาย “ความรู้คู่คุณธรรม” แก่เยาวชนคนรุ่นใหม่ให้พ้นจากอบายมุขและสิ่งเสพติดที่เป็นปัญหาระดับชาติ ได้อย่างดียิ่งต่อไป